

Mikor határozták el a Nemzeti Színház lebontását?

ÜJSÁGHÍR: Lebontják a Nemzeti Színházat. A színház útjában áll a városrendezési tervek megvalósításának, ezért a Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottsága elhatározta, hogy az épületet lebontják. A Nemzeti Színház társulata előreláthatólag a régi Magyar Színház épületében játszik majd új palotájának felépítéséig.

1831-BEN KEZDŐDÖTT...

A Nemzeti Színház körül szinte az alapítási gondolattól kezdve állandó viták gyűrűztek. Már akkor is, amikor 1831-ben végre megalakult az állandó Színházi Bizottság, amely arra volt hivatva, hogy előkészítse a Nemzeti Színház felépítését. Az építkezés gondolata ugyanis nyomban felvetette azt a két problémát, amely több mint egy évszázada, azóta is jelen van. Az anyagi fedezet kérdését, s az épület helyének megállapítását.

A színház ügyének első harcosa **Széchenyi István**. Széchenyi a Tudományos Akadémia mellé álmodta a Nemzeti Színházat, terve azonban csakhamar túl költségesnek bizonyultak. 1835: sok huzavona után a mai Rákóczi út 1. számú ház helyére végre lerakják a Nemzeti Színház alapköveit. Ez a városrész akkoriban városon kívülnek hatott, s mint írják, a színház látogatása kirándulásnak számított. Egy korabeli német vicc-lap írta: »A magyar nemzet színházát az út porából az út porába építik!« Ez arra vonatkozhatott, hogy az államtól csupán csekély támogatást kapott a gondolat megvalósítása.

FELÉPÜL A SZÍNHÁZ

Az ország népe azonban hihetetlen önfeláldozással járult hozzá a »Pesti Magyar Színház« felépítéséhez — akkoriban még így hívták a Nemzeti Színházat. Vörösmarty a színház nyitódarabján az »Árpád ébredésé«-ben örökíti meg annak a kubikosnak az emlékét, aki két hétig ingyen hordta a köveket, csakhogy színháza legyen végre a nemzetnek. Bajza József, a színház első igazgatója 1837. augusztusában így nyitja meg a színházat »Hatalmas támaszszlopa lételünk legfőbb eszközeinek, a nemzetiségnek«.

Az önfeláldozásból csupán egy ötven esztendőre szóló építkezésre futott. Még egy emberöltő sem telt el, s máris korszerűtlenné, tűzveszélyessé, nyomorúságossá vált a lelkesedésből emelt épület.

SAJTÓ-HARCOK, PARLAMENTI VITÁK

Noha mindenki tudta, hogy a színház korszerűtlen, mégis esztendőnként újra toldózták-foldózták, s a korabeli sajtó szerint évente annyit költöttek renoválására, amennyiből összegyűjtve már régen új színházat lehetett volna építeni.

A millenium táján már nemcsak a sajtó vitázik, de a parlament is. A parlamenti jegyzőkönyv így rögzíti Bartók Lajos képviselő felszólalását: »Magyarország ezeréves fennállását, úgy látszik, az orfeum felépítésével kívánja ünnepegni, mert ennek az építkezése éjt nappallá téve folyik, míg a nemzet színházát bérházak és szállodák veszik körül és tűzveszélyesen várja az idegeneket.«

Műlnak az évek. Már a belügyminisztérium is — idetartozott akkoriban a színházak ügye — elismer-te az új színház felépítésének szükségességét, sőt megbízható körökből már az is kiszivárgott, hogy a színház megtervezését német építészekre akarják bízni. Ismét arról vitáztak, hogy hol rakják majd le az alapköveket, új parlamenti viták is fellángoltak. **Pikler Győző** kifogásolta, hogy »a német építészek megbízása a hazai tervvezők, s a hazai ipar fejlődése lenne«. **Lukács László** pénzügyminiszter így tett pontot a vita végére. Bejelentette: nincs az országnak anyagi fedezete a színház felépítésére. A belügyminisztérium is visszszakozott, és ismét a régi színház átalakítása mellett döntött.

Budapestre vonatkozó újságcikkek			
Szerző:	Cím: <i>Leiber határozatiból pl. a Nemzeti Színház lebontásáról 2</i>		
Forrás:	<i>Film hírlapok összeválogatása</i>		
(Hely)	<i>1964. évr. 28.</i>	(Köt. v. füz.)	(Oldal)
(Idő)			
Tárgy	Hely: <i>Nemzeti Színház</i>		
Oszályozás	Idő: <i>"1964"</i>		
	Személy		
	Helyszám		

Camilla Perichole a színésznő, és Don Andres de Ribera, az alkirály. (Psota Irén és Márkus László) (Lippay Ágnes felv.)

Avar István és Váradi Hédi a »Menny és pokol«-ban (MTI Foto — Tormai felv.)

